

Peter K. Jonason
Instytut Psychologii
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
Wóycickiego 1/3
01-938 Warszawa
p.jonason@uksw.edu.pl

Podsumowanie osiągnięć zawodowych

- 1. Imię i nazwisko** Peter Karl Jonason
- 2. Dyplomy, stopnie naukowe przyznane w określonych dziedzinach nauki lub sztuki, w tym nazwa instytucji, która przyznała stopień, rok nadania dyplomu, tytuł doktora**

2009 – doktorat z psychologii, New Mexico State University, USA

Opiekun naukowy: Laura Madson

Praca doktorska: "Niezmiernona zmienna w preferencjach partnera:
Bezpieczeństwo ekonomiczne"

2003 magisterium w zakresie nauk o komunikacji (Communication Sciences),
University of Connecticut, USA

Główny obszar: Komunikacja niewerbalna

Obszary dodatkowe: Psychologia, Zachowania organizacyjne

Opiekun naukowy: Ross Buck

Tytuł pracy magisterskiej: "Kulturowa teoria atrakcyjności"

2000 – licencjat w dziedzinie nauk politycznych i komunikacji, University of
Connecticut, USA

Brak rozprawy

- 3. Informacje na temat zatrudnienia w instytutach badawczych lub wydziałach/wydziałach lub szkole sztuki**

2020- Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, adiunkt

2020- Uniwersytet w Padwie (IT), profesor nadzwyczajny

2018-2020 Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Profesor wizytujący
(NAWA, Program im. Ulama)

2015-2020 Western Sydney University (AUS), starszy wykładowca

2011-2015 Western Sydney University (AUS), wykładowca
 2010-2011 University of South Alabama (USA), Profesor wizytujący
 2009-2010 University of West Florida (USA), Profesor wizytujący
 2006-2009 Nowy Meksykański Uniwersytet Stanowy (USA), wykładowca
 studiów podyplomowych

4. Opis osiągnięć, zgodnie z art. 219 pkt 1 pkt 2 ustawy

Głównym osiągnięciem naukowym było opracowanie i weryfikacja ewolucyjnego ujęcia cech Ciemnej Triady (psychopatii, narcyzmu i machiawelizmu).

a) **Tytuł osiągnięcia:** Ewolucyjne modele cech Ciemnej Triady

b) **Zbiór publikacji dokumentujących główne osiągnięcia naukowe**

- Jonason, P.K., Li, N.P., Webster, G.W., Schmitt, D.P. (2009). The Dark Triad: Facilitating short-term mating in men. *European Journal of Personality*, 23, 5-18. (IF = 3.48)
- Jonason, P.K., Koenig, B., i Tost, J. (2010). Living a *fast* life: The Dark Triad and Life History Theory. *Human Nature*, 21, 428-442. (IF = 2.22)
- Jonason, P.K., i Webster, G.D. (2010). The Dirty Dozen: A concise measure of the Dark Triad. *Psychological Assessment*, 22, 420-432. (IF = 3.37)
- Jonason, P.K. (2013). Four functions for four relationships: Consensus definitions in university students. *Archives of Sexual Behavior*, 42, 1407-1414. (IF = 3.13)
- Jonason, P.K., i Li, N.P. (2013). Playing hard-to-get: Manipulating one's perceived availability as a mate. *European Journal of Personality*, 27, 458-469. (IF = 3.48)
- Jonason, P.K. (2015). How "dark" personality traits and perceptions relate to racism in Australia. *Personality and Individual Differences*, 72, 47-51. (IF = 2.31)
- Jonason, P.K., Garcia, J., Webster, G.D., Li, N.P., i Fisher, H. (2015). Relationship dealbreakers: What individuals do *not* want in a mate. *Personality and Social Psychological Bulletin*, 41, 1697-1711. (IF = 2.97)
- Jonason, P.K. (2018). Bright lights, big city: The Dark Triad traits and geographical preferences. *Personality and Individual Differences*, 132, 66-73. (IF = 2.31)
- Jonason, P.K., i Sherman, R.A. (2020). Personality and the perception of situations: The Big Five and Dark Triad traits. *Personality and Individual Differences*, 163, 110081. (IF =

2.31)

Jonason, P.K. Żemojtel-Piotrowska, M., i Piotrowski, J.i in. (2020). Country-level correlates of the Dark Triad traits in 49 countries. *Journal of Personality*. (IF = 3.67)

Kiedy zaczynałem pisać doktorat (2005), nigdy bym nie pomyślał, że mogę zainteresować się i skoncentrować (jako badacz) na cechach tak zwanej Ciemnej Triady. Cechy te to psychopatia (m.in. bezduszość, antagonizm), makiawelizm (m.in.. cynizm, podstępność) i narcyzm (m.in. wielkościowość, poczucie wyższości). W 2002 roku zaproponowano, że mogą one stanowić zbiór powiązanych, choć niezależnych cech związanych z nieugodowością, lecz przez kilka kolejnych lat pojawiło się niewiele badań na ten temat, z wyjątkiem trzech artykułów. W 2007 na moich studiach doktoranckich odbyły się wykłady z jednym z moich byłych nieformalnych mentorów - Normanem Li - na temat potencjalnej roli narcyzmu jako strategii służącej znalezieniu i realizacji przygodnego seksu (np. poprzez ostentacyjne okazywanie posiadanego statusu). Żaden z nas nie był ekspertem w dziedzinie psychologii osobowości, ponieważ obaj wywodzimy się z psychologii społecznej z silnym naciskiem na badania eksperymentalne. Niemniej jednak pomyśleliśmy "co u licha" i przystąpiliśmy do projektowania badań w celu przetestowania funkcjonalnej użyteczności narcyzmu w krótkoterminowych związkach seksualnych. Podczas studiowania metod pomiaru i odpowiedniej literatury natknąłem się na krótki raport na temat cech Ciemnej Triady (Paulhus, Williams, 2002). Pomyślałem, że być może warto uwzględnić wszystkie te trzy cechy, a nie tylko narcyzm (mimo że wówczas moim jedynym zainteresowaniem był narcyzm).

W 2008 roku przedstawiłem te badania na spotkaniu Human Behavior and Evolution Society w Kioto w Japonii. Moje twierdzenie było proste. Cechy Ciemnej Triady zwiększały zainteresowanie krótkoterminowymi relacjami seksualnymi i zwiększały prawdopodobieństwo odnoszenia w nich sukcesu, przy czym efekt ten był silniejszy u mężczyzn, czyli tej płci, która może czerpać największe korzyści z przypadkowego seksu; wyniki zostały opublikowane później w jednej z moich najlepiej cytowanych (> 750 wg Google Scholar) prac (Jonason, Li, Webster, Schmitt, 2009 [*European Journal of Personality*]). Temat ten został dobrze przyjęty nie tylko przez społeczność akademicką, ale także wzbudził zainteresowanie ze strony mediów, które podchwyciły mój przykład Jamesa Bonda (granego w tym przypadku przez Daniela Craiga) jako metafory opisującej nieklinicznego psychopatę. Nagle zostałem zasypany prośbami o wypowiedzi o tych cechach w różnych mediach. Zrozumiałem, że choć moje zainteresowania mogłyby dotyczyć czegokolwiek innego, pojawia się szansa, by przeprowadzić liczne badania poświęcone

właśnie tym cechom.

Mój największy wkład w badania nad cechami Ciemnej Triady polega na ich osadzeniu w ramach teorii ewolucyjnych, co w dużej mierze odpowiada za gwałtowny wzrost zainteresowania tymi cechami od kiedy zostały one po raz pierwszy zidentyfikowane w 2002 r. (Jonason i in., 2012 [*Review of General Psychology*]). Choć nie mogę tu przedstawić wszystkich szczegółów na temat ewolucyjnych ram tych cech, niedawno, zachęcony przez Davida Bussa, napisałem we współautorstwie rozdział przeglądowy na temat cech Ciemnej Triady i psychologii doboru płciowego (Jonason i Burtaverde, w druku, *Handbook of Human Mating*), w którym opisujemy w sposób pełny i szczegółowy teoretyczne podstawy Ciemnej Triady w różnych ujęciach, począwszy od biologii aż do psychologii osobowości. W niniejszym dokumencie przedstawię krótki przegląd tych ujęć, a następnie wypunktuję najbardziej interesujące z moich odkryć. Przedstawię podstawy teoretyczne, omówię różnice międzypłciowe, efekty międzykulturowe, mechanizmy intrapsychiczne oraz implikacje interpersonalne/społeczne tych cech.

Jednym z najbardziej przydatnych podejść tzw. „średniego poziomu” do zrozumienia, jak organizmy radzą sobie z przetrwaniem i wyzwaniem reprodukcyjnym, jest teoria historii życia (*life history theory*, Wilson, 1975). Teoria historii życia została pierwotnie zastosowana do opisu różnic między gatunkami w zakresie sposobu, w jaki organizmy rozlokowują ograniczone zasoby w czasie i energię metaboliczną do realizacji dwóch najbardziej podstawowych darwinowskich wyzwań: przetrwania (biologicznego) i reprodukcji (tj. doboru płciowego), ale została także z powodzeniem zastosowana do zrozumienia różnic między jednostkami, w tym między ludźmi (przegląd badań: Figueredo i in., 2009). Wzorce zachowania lub cechy osobowości (tj. fenotypy) opisują różnice indywidualne, które pozwalają organizmom specjalizować się i dostosowywać do swoich lokalnych środowisk, które mogą nie w pełni odpowiadać ich tendencjom genotypowym. Wykazałem, że cechy Ciemnej Triady mogą stać się takimi wzorcami zachowania; kiedy osoby doświadczają trudnych i nieprzewidywalnych warunków w dzieciństwie lub w bieżących warunkach, zmieniają one ich niejawną (*implicite*) bilans zysków i strat tak, aby zmaksymalizować swoją adaptację w krótkoterminowej perspektywie czasowej. Na przykład, osoby charakteryzujące się cechami Ciemnej Triady wspominały swoje dzieciństwo jako mniej przewidywalne (Jonason, Icho, Ireland, 2016 [*Evolutionary Psychology*]), a gdy pytano ich o wybór między natychmiastową mniejszą nagrodą a większą odroczoną, osoby o wyższym natężeniu cech Ciemnej Triady wybierały tę pierwszą (Jonason, Konige, Tost, 2010 [*Human Nature*]). Maksymalizacja natychmiastowych nagród z naciskiem na interes własny jest ogólnie uważana za niepożądaną,

ale pomimo jej niepożądanego charakteru - może być adaptacyjna. Są to tak zwane pseudopatologie, które są kosztowne społecznie, ale korzystne osobiście.

Qui bono? Pierwsze pytanie, które można zadać, to kto czerpie korzyści z angażowania się w takie podejście do życia. Teoria historii życia przewiduje, że są to mężczyźni żyjący w trudnych lub konkurencyjnych środowiskach. Rzeczywiście, w kilku badaniach wykazaliśmy, że mężczyźni osiągają wyższe wyniki w zakresie Ciemnej Triady na całym świecie (np. Jonason i in., 2017, *Personality and Individual Differences*; Jonason, Li, Czarna, 2013 [*Evolutionary Psychology*]). W jednym z badań zbadaliśmy znaczenie płci w Australii (mniej konkurencyjne miejsce) i Turcji (bardziej konkurencyjne miejsce) dla natężenia cech Ciemnej Triady (Jonason, Okan, Özsoy, 2019 [*Personality and Individual Differences*]). Okazało się, że różnica między płciami była najsilniejsza w Australii, a kobiety wykazywały tam niższy narcyzm, lecz narcyzm był wyższy u mężczyzn w Turcji niż w Australii. Odkryliśmy również, że różnice między płciami w narcyzmie były mediowane jedynie przez to, jak konkurencyjne jednostki postrzegają świat. Odkryliśmy również, że Turcja charakteryzuje się wyższymi wynikami w zakresie cech Ciemnej Triady wraz z ocenami większej konkurencyjności i zagrożenia. Wydaje się, że bycie bardziej sprawczym może służyć lepszej adaptacji w konkurencyjnych środowiskach.

Było to jednak tylko badanie w dwóch krajach. Dlatego rozszerzyliśmy te badania wstępne o dane uzyskane w 49 krajach ($N = 11,723$), gdzie mierzyliśmy poziom Ciemnej Triady stosując Parszywą Dwunastkę (*Dirty Dozen*), stworzoną przeze mnie metodę pomiaru (Jonason, i Webster, 2010 [*Psychological Assessment*]) i skorelowaliśmy ich średnie poziomy (ogólnie i osobno dla obu płci) ze wskaźnikami na poziomie krajowym, takimi jak równość płci (Jonason, Żemojtel-Piotrowska i in., 2020 [*Journal of Personality*]). Okazało się, że (1) społeczeństwa o mniej rozwiniętych systemach politycznych, wykazujące wyższe poziomy wartości kulturowych zakorzenienia i hierarchii były *bardziej* narcystyczne, (2) różnice płci w zakresie narcyzmu były *większe* w społeczeństwach *bardziej* rozwiniętych, a (3) kobiety wykazywały niższy poziom narcyzmu w krajach rozwiniętych (w porównaniu do mniej rozwiniętych) jako (być może) strategię rezerwową wobec strategii ograniczonych inwestycji u mężczyzn. Wszystko to razem sugeruje, że podczas gdy mężczyźni mogą osiągać wyższe wyniki w poziomie cech Ciemnej Triady od kobiet, to kobiety są bardziej wrażliwe na zmiany w lokalnej kulturze w zakresie ich narcyzmu, choć mniej rozwinięte środowiska wymagają wobec obu płci, aby były "ciemniejsze", jako prawdopodobny sposób na przetrwanie.

Procesy wewnętrzne i zewnętrzne konsekwencje. Pytanie, dlaczego ktoś robi to, co robi, jest pytaniem o wewnętrzne systemy motywacyjne, poznawcze i emocjonalne. Tak więc,

za wzorcami behawioralnymi odzwierciedlonymi w cechach osobowości kryją się unikalne wzorce widzenia świata, pragnienia, i uczucia. Mogą być one wyjaśnione przy zastosowaniu paradygmatu historii życia. Dobór nie działa na wzorce behawioralne, ale zamiast tego działa na bardziej podstawowe systemy, które prowadzą do odpowiedzi behawioralnych. Cechy osobowości są funkcjonalnie tylko opisami typowych zachowań ludzi, które są wytwarzane przez nadrzędne procesy, takie jak tendencyjne sposoby widzenia świata, zdolności empatyczne, kontrola przedczołowa czy systemy wartości. W ten sposób podjąłem się kilku badań, próbując zrozumieć, co sprawia, że osoby charakteryzujące się cechami Ciemnej Triady "dają radę". Jednak, z punktu widzenia historii życia, nie można dostać czegoś za nic (czyli jest to teoria strat i zysków), tak więc te cechy nie mogą prowadzić do reprodukcyjnych zysków bez jednoczesnych kosztów.

Ludzie charakteryzujący się cechami Ciemnej Triady mają skłonność do postrzegania neutralnych sytuacji jako stwarzających im możliwości seksualne, ale mogą także dostrzec w nich utrudnienia (Jonason i Sherman, 2020 [*Personality and Individual Differences*]). Może to oznaczać pewne poważne zalety w zakresie dążenia do i znalezienia możliwości kontaktów seksualnych. Cechy Ciemnej Triady są związane z większym sukcesem godowym (Jonason i in. i in., 2009), ale są również związane z akceptacją mitów gwałtu (Jonason, Girgis, i Milne-Home, 2017 [*Archives of Sexual Behavior*]). Może to oznaczać, że ze względu na swoje nastawione na seks umysły, osoby o wysokim natężeniu takich cech mogą naruszać i przekraczać cudze granice seksualne w dość krótkowzrocznym dążeniu do realizacji własnych interesów seksualnych.

Ponadto, wiele złych zachowań związanych z tymi cechami może sprowadzać się do deficytów empatii i inteligencji emocjonalnej (Jonason i Krause, 2013 [*Personality and Individual Differences*]). Takie deficyty mogą prowadzić do okrucieństwa, podejrzanym interesów (James, Kavanagh, Jonason i in., 2014 [*Personality and Individual Differences*]) i przestępczości (Lyons i Jonason, 2015 [*Journal of Individual Differences*]). W rzeczywistości, korelacje między empatią a cechami Ciemnej Triady mogą być ograniczone do mężczyzn (Jonason i in., 2013 [*Personality and Individual Differences*]). Sugeruje to, że płeć, która najbardziej korzysta na "drapieżnym" stylu życia, czyli mężczyźni, może jednocześnie nie być obciążana przez systemy emocjonalne, które zakłócałyby zdolność do osiągnięcia sukcesu. Zbyt wysoki stopień empatii może kolidować z wymogami przetrwania, takimi jak zabijanie zwierząt; wymogi, które uważamy we współczesnym społeczeństwie za problematyczne. W tym przypadku możemy zauważyć rozdźwięk między współczesnymi społeczeństwami a przystosowaniem do trudnych warunków.

Powszechnym nieporozumieniem jest wiara w to, że większość procesu decyzyjnego przebiega pod świadomą kontrolą. Podejście ewolucyjne zakłada, że w przypadku tych zadań, w których nasi przodkowie doświadczali nacisków selekcyjnych, charakter naszych systemów psychologicznych został ukształtowany tak, aby odwzorowywał zwycięzców. Oznacza to, że osoby z "właściwymi", zautomatyzowanymi, nie-deliberacyjnymi reakcjami będą radziły sobie lepiej od tych, którzy musieli się nad nimi zastanawiać. W dzisiejszych czasach jedną z zauważalnych wad tego zjawiska są szkodliwe skutki impulsywności. Rzeczywiście, cechy Ciemnej Triady są związane z ograniczoną samokontrolą (Jonason i Tost, 2010 [*Personality and Individual Differences*]), impulsywnością (Jonason, Duineveld, Middleton, 2015 [*Personality and Individual Differences*]) i systemem neurologicznym związanym z przedkładaniem nagród nad kary (Jonason i Jackson, 2016 [*Personality and Individual Differences*]). W dzisiejszych czasach takie odruchowe reakcje mogą powodować poważne problemy w życiu człowieka i osoby cechujące się cechami Ciemnej Triady wykazują, zgodnie ze współczesnymi standardami, systematyczne "problemy" behawioralne, ponieważ są skłonne do poszukiwania natychmiastowych nagród i myślenia krótkoterminowego.

I wreszcie, za kurtyną cech Ciemnej Triady mogą ukrywać się różne od typowych systemy motywacyjne. Podczas gdy społeczeństwa aby przetrwać mogą przedkładać jeden system motywacyjny nad drugim, osoby charakteryzujące się cechami Ciemnej Triady mają tendencję do unikania norm i motywacji grupowych oraz stawiania siebie na pierwszym miejscu. Oznacza to, że wykazują one ewidentnie niepożądane systemy motywacyjne. Badaliśmy to na różne sposoby. Na przykład, osoby charakteryzujące się cechami Ciemnej Triady wykazują skoncentrowane na sobie i kosztowne dla innych podstawy moralne (Jonason i in., 2015 [*Personality and Individual Differences*]). Preferują one wartości hedonizmu (Kajonius, Persson, Jonason, 2015 [*Personality and Individual Differences*]) i dewaluuja grupę oraz własną egzystencję (Jonason i in., 2018 [*Journal of Individual Differences*]). Mają tendencję do patrzenia na świat przez pryzmat pesymizmu (Jonason i in., 2018 [*Personality and Individual Differences*]). Mają też dużą potrzebę władzy oraz ograniczoną potrzebę afiliacji (Jonason i Ferrell, 2016 [*Personality and Individual Differences*]).

Wszystkie razem, te wewnętrzne systemy ukierunkowują osobę cechującą się wysokim natężeniem cech Ciemnej Triady, tak aby ani nie dostosowywać się do grupy, ani aby tego nie pragnąć (Jonason, Koehn i in., 2020 [*The Journal of Social Psychology*]), a poprzez to nie dbać zbyt wiele o innych ani o możliwe konsekwencje swoich działań dla innych. Przekłada się to na niezliczone komplikacje społeczne, które mogę tu wymienić. Cechy te mają wpływ na zachowania w miejscu pracy, takie jak „chodzenie na skróty” (Jonason i O'Connor, 2017

[*Personality and Individual Differences*]). Koszty chodzenia na skróty mogą wydawać się banalne dla osób o cechach Ciemnej Triady, ale mogą mieć poważne konsekwencje dla innych ludzi. Wyobraźmy sobie inżyniera linii lotniczych, który zapomina zamknąć pokrywę gazową. Cechy te wpływają na rasizm i seksizm (Jonason, Underhill, Navaratte, 2020 [*Personality and Individual Differences*]). Weźmy na przykład stosunek do uchodźców w Polsce. Wykazywanie cech Ciemnej Triady wiąże się z uprzedzeniami wobec uchodźców poprzez "konkurencyjną ścieżkę," podczas gdy narcyzm kolektywny (tj. przekonanie o tym, że własna grupa jest wyjątkowa) wiąże się z uprzedzeniami wobec uchodźców poprzez "autorytarną ścieżkę" (Żemojtel-Piotrowska, Sawicki, Jonason, 2020 [*Personality and Individual Differences*]). I wreszcie, co szczególnie istotne dla naszego obecnego kryzysu, osoby charakteryzujące się narcystyczną rywalizacją, makiawelizmem i bezduszną psychopatią rzadziej przestrzegają ograniczeń związanych z pandemią COVID w Polsce (Zajenkowski, Jonason i in. 2020 [*Personality and Individual Differences*]), a w próbie ogólnopolskiej osoby charakteryzujące się cechami Ciemnej Triady przejawiały w mniejszym stopniu zdrowe radzenie sobie (np. utrzymywanie dystansu społecznego) i były silniej narażone na niezdrowe radzenie sobie (np. gromadzące kupowanie; Nowak, (...) i Jonason, 2020 [*Personality and Individual Differences*]).

Kwantyfikacja mojego wkładu w dziedzinę

W powyższym przeglądzie nie mogę liczyć na to, że wyrażę w pełni wpływ swojej pracy w obszarze na psychologię ani na moją centralną pozycję w dziedzinie. Zamiast tego spróbowałem stworzyć pewną przeglądową narrację tych zagadnień. W dalszej części tego akapitu przedstawię szczegółowo kilka różnych wskaźników wpływu (*impact factor*), które dostarczają ilościowych informacji, w bardziej „przyswajalnej” postaci. Według GoogleScholar (13 sierpnia 2020) moje prace były cytowane 9600 razy; mój *h-index* 50 i *i10* indeks wynosił 101. Moje wskaźniki na *Research Gate* są również unikalne (tj. wynik RG 41,65, 6504 cytowań, 181 732 odsłon, 412 rekomendacji). Wpływ ten zapewnił mi kilka stanowisk, takich jak redaktor numerów specjalnych i przeglądowych w *Personality and Individual Differences* (od 2013), Associate Editor w *Plos 1* (od 2017) i *Evolutionary Behavioral Sciences* (od 2016), Redaktor Sekcji Psychologii Ewolucyjnej we *Frontiers* (od 2018) oraz Zastępca Dyrektora Wyboru Studiów w projekcie Akcelerator Nauk Psychologicznych *Frontiers* (od 2019). W 2014 roku otrzymałem nagrodę IgNobla w dziedzinie psychologii za badania sugerujące, że osoby o ciemnych osobowościach są także "sowami". Miałem też okazję zorganizować liczne sympozja (np. International Society for the Study of Individual Differences), kilka konferencji (np. Australian Conference for Personality

w dwie formy związków: kontakty przelotne i poważne, romantyczne związki (Cubbins i Tanfer, 2000; Fisher i Byrne, 1978; Hughes, Morrison, Asada, 2005; Li i Kenrick, 2006). Jednak w ostatnich latach kilku pionierskich psychologów społecznych (Afifi i Faulkner, 2000; Puentes, Knox, Sussman, 2008) zainteresowało się większą różnorodnością przelotnych związków (np. "hook-up", "fuck-buddy sex", "friends-with benefits", "anonymous sex", "no strings attached", "booty calls" "swinging", "chance encounters", "cruising" i "dogging"). Między 25 a 75% (Lambert, Kahn, Apple, 2003; Paul, McManus, Hayes, 2000) aktów seksualnych u nastolatków i studentów odbywa się w ramach relacji seksualnych, które nie opierają się na formalnym zaangażowaniu (w przeciwieństwie do poważnych romantycznych związków), lecz są powtarzającymi się aktami dokonywanymi z kimś więcej niż tylko przelotnym znajomym (w przeciwieństwie do jednorazowej przygody). Ponadto, ludzie wydają się angażować w seks poza związkami z powodów uważanych za ograniczone do poważnych romantycznych związków (np. intymności emocjonalnej, Smiler, 2008). Obecnie wydaje się niejasne, gdzie kończy się jeden związek, a gdzie zaczynają inne (Jonason, 2017 [Encyclopedia of Evolutionary Psychological Science]; Jonason i Balzarini, 2016 [The Psychology of Love and Hate in Intimate Relationships]).

Mój wkład w ten obszar koncentruje się wokół kilku wątków. Po pierwsze, z wyjątkiem pracy na temat zdrowia seksualnego w miastach (Carathurs, 2006), moi współpracownicy i ja jako pierwsi opisaliśmy to, co nazywa się "booty call relationship". Związek typu „booty call” to hybrydowy związek, który służy niektórym mężczyznom i niektórym potrzebom psychoseksualnym u kobiet, który polega na powtarzającym się seksie z dwiema osobami w nieprzelotnej znajomości, gdy mężczyźni oferują symboliczne zaangażowanie w zamian za seks, a kobiety obniżają swoje wymagania co do monogamii, aby uzyskać dostęp do mężczyzn, których w przeciwnym razie nie byłyby w stanie zdobyć (Jonason, Valentine, Li, 2012 [Encyclopedia of Human Behavior]).

W naszym pierwszym badaniu (Jonason, Li, Cason, 2009 [The Journal of Sex Research]) zebraliśmy dwie próby badawcze, łącząc metody jakościowe i ilościowe, aby między innymi zrozumieć powody, dla których związki zaczynają się i kończą. Udało nam się odkryć, że mężczyźni wspominali, że ich związki zakończyły się, gdyż partnerka chciała przejść do poważniejszego związku, podczas gdy kobiety opowiadały, że ich związek zakończył się, gdyż partner chciał tylko seksu. Przeprowadziliśmy zatem kolejne badanie, próbując opisać te związki, odnosząc się do dwóch najlepiej przebadanych typów związków: poważnych związków romantycznych i przelotnych kontaktów seksualnych (Jonason, Li, Richardson, 2010 [The Journal of Sex Research]). Pokazaliśmy, że związki typu „booty call”

są podobne co do treści seksualnych (tj. rodzajów aktów seksualnych) do związków jednorazowych, ale różnią się co do treści emocjonalnej (np. całowanie), które wydają się być wykorzystywane do podtrzymania seksualnego charakteru związku typu „booty call”.

Po drugie, w przeciwieństwie do wielu badań w tej dziedzinie, moje badania opierały się na metodach ilościowych i jakościowych, a kiedy metody jakościowe były stosowane w wyżej opisany sposób, miały one na celu opracowanie miary ilościowej, którą można było następnie zastosować. Korzyści z metod ilościowych są tu istotne, ponieważ istnieją pewne nieporozumienia na temat różnic płciowych dotyczące motywów korzystania z takich związków. W jednym badaniu jakościowym (Wentland i Reissing, 2011), mała próba uczestników brała udział w dyskusji na grupie fokusowej na temat związków typu „booty call”. Autorzy nie wykryli różnic w sposobie omawiania tego rodzaju relacji przez obie płcie, ale nie przedstawili żadnych analiz statystycznych ani poprawek ze względu na to, że grupa była mieszanej płci. Zamiast tego różnice płci, lub ich brak, można wykryć tylko przy pomocy metod ilościowych, a moje badania jasno pokazują, że istnieją różnice płciowe co do motywów angażowania się i kończenia tych związków.

Po trzecie, większość badań nad związkami ma tendencję do patologizowania seksu. Na przykład, analiza (Arakawa, Flandria, Hatfield, Heck, 2013) treści artykułów opublikowanych w czterech prestiżowych czasopismach (tj. *The Journal of Sex Research*, *Archives of Sexual Behavior*, *The New England Journal of Medicine* oraz *Obstetrics and Gynecology*) od 1960 do chwili obecnej wykazała, że tylko niewielka ich ilość (7%) dotyczy pozytywnych aspektów miłości, seksu i intymności. Zdecydowana większość (58%) publikacji koncentrowała się na problemach związanych z takim zachowaniem lub nie można było ich sklasyfikować (35%). Te skrzywienia są jeszcze bardziej widoczne w badaniach przelotnych związków seksualnych, rodzaju związku, który często jest traktowany jako patologia (Fortenberry, 2003; Townsend i Wasserman, 2011); z naciskiem na jego predyktory, takie jak nieprawidłowa relacja rodzic-dziecko. Np. omawiając konsekwencje przypadkowego seksu, literatura skupia się prawie wyłącznie na niebezpieczeństwach związanych z przypadkowym seksem, w tym odium nieufności społecznej, wstydu, rozczarowania seksualnego, niebezpieczeństwa fizycznego, chorób przenoszonych drogą płciową i ciąży (Schmitt, 2004). Tworzy to ponury obraz każdego związku, który nie odbywa się w ramach formalnego zobowiązania i przedstawia zaangażowanie się w nie jako deficyt lub jakiś rodzaj patologii.

W przeciwieństwie do tego, moje badania mają (1) ewolucyjną (lub funkcjonalną) perspektywę i (2) unikają patologizacji związku w nadziei, że będzie można dokładniej spojrzeć na to, co się dzieje i dlaczego. Na przykład, w odpowiedzi na wspomniany artykuł

Wentland i Reissing (2011), opisałem cztery funkcje, które według ludzi pełnią w ich życiu różne związki (Jonason, 2013 [*Archives of Sexual Behavior*]). Oznacza to, że przypadkowy seks, podobnie jak poważne związki, może nie być skutkiem, na przykład, problematycznych stylów przywiązania (Schmitt i Jonason, 2016 [*Journal of Cross-Cultural Psychology*]), ale zamiast tego pozwala on jednostkom zaspokoić różne potrzeby psychospołeczne. W tym badaniu przebadłem próbę studencką przy użyciu metod normatywnych i ipsatywnych, pytając o to, czy relacje jednorazowe, „booty-call”, przyjaźń z korzyściami i poważne związki służą spełnieniu emocjonalnemu, pełnią charakter zastępczy do czasu aż pojawi się coś innego, służą jako metoda testowania osoby i nastawienia do bardziej poważnego związku, czy też służą przyjemności fizycznej. Odkryłem, że tradycyjne związki przelotne i związki romantyczne wykazywały bardzo proste profile funkcjonalne (tj. dominowały odpowiednio przyjemność i emocje), natomiast pozostałe dwa wykazywały bardziej mieszany profil sugerujący, że pełnią one szeroki zakres funkcji. Co ważne, potwierdza to mój wcześniejszy przykład, że są to relacje hybrydowe, które mogą służyć wielu potrzebom.

Pragnienie zachowania neutralności doprowadziło mnie do zadania kolejnych pytań o to, kto angażuje się w tego rodzaju relacje. Jednak, w przeciwieństwie do większości badaczy w tej dziedzinie, zbadaliśmy "normalne" cechy osobowości w postaci modelu HEXACO. Model HEXACO jest rozszerzeniem modelu Wielkiej Piątki, który obejmuje ekstrawersję, ugodowość, otwartość, sumienność i neurotyczność, a ponadto dodaje do nich cechę uczciwości. Ponadto zbadaliśmy style miłości, aby jeszcze silniej wesprzeć naszą tezę, że ludzie, którzy angażują się w hybrydowe relacje, charakteryzują się po prostu odmiennym podejściem do miłości i seksu. Odkryliśmy (Jonason, Hatfield, Boler, 2015 [*Personality and Individual Differences*]), że mężczyźni częściej niż kobiety angażowali się we wszelkiego rodzaju przelotne związki (zgodnie z modelami ewolucyjnymi), jednak style miłości i cechy osobowości były ważniejsze w wyjaśnianiu takiego zachowania. Na przykład, osoby o bezpiecznym nastawieniu do miłości wyrażały niechęć wobec przelotnych związków; osoby o przelotnym nastawieniu do związków i o niższym poziomie uczciwości wspominały angażowanie się w różne przypadkowe związki seksualne; a sumienność wiązała się z angażowaniem się w poważne związki romantyczne, ale nie w związki przelotne.

Kolejnym oczywistym pytaniem byłoby zatem, co dalej. Istnieją dwie główne ścieżki, którymi podążam. Po pierwsze, dzięki swojej rozpoznawalności w dziedzinie stałem się częścią międzynarodowego zespołu naukowców zajmującym się praktykami etycznymi i różnicami indywidualnymi w uzgodnionej nie-monogamii (np. poliamorii). Ten stosunkowo niedoceniany styl związku jest od lat patologizowany, a założenia na jego temat obfitują w

myślenie, co jest nie tak z ludźmi, którzy tworzą tak zwane "związki otwarte". W tym zespole będziemy tworzyć miarę praktyk etycznych w takich związkach, o międzykulturowej użyteczności i trafności predykcyjnej. Po drugie, zostałem niedawno poproszony o napisanie rozdziału do *The Oxford Handbook of Evolutionary Psychology and Romantic Relationships* (Jonason i March, w druku). W trakcie jego pisania doznałem olśnienia. Temat rozdziału dotyczył preferencji psychologicznych w wyborze partnera. Zdałem sobie sprawę, że prawie nie ma badań na temat preferencji partnera jako funkcji różnych typów związku. Chociaż wiemy całkiem sporo o preferencjach co do partnerów w związkach przelotnych i partnerów do małżeństwa, istnieje tylko jeden artykuł, który zbadał preferencje co do partnera w związku typu „booty call” i nie porównywał tych preferencji względem siebie, stosując szeroki zakres preferencji lub wzorców związków. Badania te mogą dostarczyć bardziej szczegółowej wiedzy na temat tego, dlaczego ludzie angażują się w jakiegokolwiek formy związku.

Systemy doboru płciowego. Kiedy otrzymałem stopień doktora, chciałem studiować preferencje wobec partnera. Wynika to głównie z tego, że moje zainteresowanie przejściem z nauk o komunikacji do psychologii zostało zainspirowane lekturą „*Ewolucji pożądania*” Davida Bussa (1994). Szybko stało się jasne, że pole to było oblegane. Było więcej badań na ten temat, niż można było liczyć, że uda się je przyswoić. To doprowadziło mnie nie do decyzji o zrezygnowaniu z niego jako swojego obszaru badań, ale zamiast tego postanowiłem poszukać własnych unikalnych obszarów badawczych, zamiast zajmować się popularnymi w dziedzinie tematami, takimi jak zadowolenie z relacji, różnice płci w preferencjach co do atrakcyjności partnera, życzliwości i statusu (tj. wielka trójca preferencji) oraz tego, jak wykrywać i zapobiegać niewierności. W tym obszarze posiadam wyodrębnione co najmniej trzy unikalne tematy, które okazały się owocne i informacyjne.

Odrzucanie vs. akceptowanie partnerów

Większość badań nad selekcją partnerów dotyczyła tego, czego ludzie oczekują od swoich partnerów w związku (np. Buss, 1989). Ten sposób na badanie preferencji wobec partnera koncentruje się na tendencji do poszukiwania tego, co ludzie uważają za pożądane, a nie na unikaniu tego, co uważają za niepożądane. Zakłada on jednak, że ludzie są świadomi procesów „w tle”, które automatycznie eliminują ogólnodostępną liczbę potencjalnych partnerów, których biorą pod uwagę. Atrakcyjność fizyczna służy jako jeden z takich filtrów (Li i in., 2002; Li i Kenrick, 2006), ale inne mogą również pełnić takie funkcje. Jednak słabiej

zbadano, w jaki sposób cechy skutkujące odrzuceniem mogą również ujawniać preferencje wobec partnera i sposób podejmowania decyzji (np., Stewart-Williams, Butler, Thomas, 2017). Na podstawie tych badań wybór partnera rozpoczyna się od odfiltrowania niepożądanych partnerów. Po uzyskaniu korzystnych informacji lub zauważeniu cech typu „*dealmaker*” (atrybuty skutkujące nawiązaniem związku; rokujące), takie osoby powinny zyskać zainteresowanie. Po zapoznaniu się z niekorzystnymi informacjami lub „*dealbreaker*” (atrybuty skutkujące odrzuceniem związku; odrzucające), zainteresowanie takimi ludźmi powinno się zmniejszyć. Wykryliśmy kilka wzorców dotyczących atrybutów odrzucających w związkach romantycznych (Jonason i in., 2015 [*Personality and Social Psychological Bulletin*]). Na przykład, (1) ludzie wskazują więcej atrybutów odrzucających w odniesieniu do długoterminowych partnerów niż partnerów krótkoterminowych, (2) pierwotne atrybuty odrzucające koncentrują się głównie na niepożądanych cechach osobowości (np. kłótniowość) (3) ale w związku długoterminowym, bo związku krótkoterminowym powodem jest zdrowie fizyczne (np. obecność infekcji przenoszonych drogą płciową) a (4) cechy odrzucające w odniesieniu do przyjaciół dotyczą tylko kwestii niezwiązanych z seksem, takich jak zdrowie fizyczne i osobowość.

W próbie ponad 6 tys. Amerykanów w *Singles in America Project* przeprowadzonych za pośrednictwem serwisu randkowego Match.com, wykazaliśmy, że u obu płci wraz z wiekiem rosła liczba cech odrzucających (*dealbreakers*), ale wystąpił gwałtowny spadek atrybutów odrzucających u 40-letnich mężczyzn. Ponadto wykazaliśmy również, że osoby uważające się za wartościowego partnera podawały więcej powodów do odrzucenia (*dealbreakers*), co sugeruje, że osoby uważające się za wartościowych potencjalnych partnerów są bardziej skłonne do odrzucenia zalotników z powodu ich niepożądanych cech. W badaniu uzupełniającym wykazaliśmy, że osoby o wysokiej wrażliwości na obrzydzenie mogą wskazywać więcej cech odrzucających, a osoby z oportunistyczną strategią doboru (np. narcyzi) mogą wskazywać mniej cech odrzucających (Jonason, White, Al-Shawaf, 2020 [*Personality and Individual Differences*]).

Można założyć, że oba rodzaje atrybutów działają w sposób równoważny w podejmowaniu decyzji. Oznacza to, że dla każdej ujawnionej pozytywnej cechy powinien nastąpić wzrost zainteresowania, który jest taki sam jak spadek zainteresowania, gdy ujawnia się negatywna cecha. Jednak teoria perspektywy sugeruje inaczej (Kahneman i Twersky, 1979); ludzie powinni zwracać silniej uwagę na negatywne cechy lub koszty swoich decyzji. Zastosowaliśmy to myślenie do wyjaśniania decyzji o doborze płciowym, uzupełniając je o odkrycia teorii ewolucyjnej, mówiące, że w przeszłości kobiety ponosiły większe koszty

podejmowania złych decyzji o doborze płciowym niż mężczyźni, a zatem powinny być bardziej wyczulone na „cechy odrzucające” niż na „cechy rokujące” (charakterystyki będące powodem do angażowania się w związek). Na podstawie teorii inwestycji rodzicielskich (Trivers, 1972) i teorii zarządzania błędami (Haselton i Buss, 2000) przypuszczaliśmy, że „cechy odrzucające” będą działać silniej na kobiety niż na mężczyzn, skutkując silniejszą utratą zainteresowania. Jednak w przeciwieństwie do nich, spodziewaliśmy się, że obie płcie zmienią zdanie w korzystnym kierunku w podobny sposób w wypadku „cech rokujących”. W prostym badaniu zrealizowanym przy zastosowaniu *Mechanical Turk* poprosiliśmy uczestników o ocenę wartości potencjalnych partnerów, którzy różnili się posiadaną liczbą „cech odrzucających” i „cech rokujących”. Wykryliśmy związek liniowy u mężczyzn, ale nieliniowy u kobiet, gdzie kobiety traciły zainteresowanie znacznie szybciej niż mężczyźni po ujawnieniu niepożądanych cech. W kolejnych badaniach zbadaliśmy, jak wiele osób zadeklarowało, że zmieni zdanie po dowiedzeniu się o szeregu cech, które były dla nich odrzucające (*dealbreakers*) i rokujące (*dealmakers*). Krótko mówiąc, przetestowaliśmy unikalne predykcje dotyczące podejmowania decyzji w kontekście związków, które nie zostały jeszcze wzięte pod uwagę i mogły ujawnić, że typowe podejście stosowane w badaniach i serwisach randkowych — aby pytać ludzi, czego chcą — może być wadliwe, ponieważ pomija ono proces selekcji, który odbywa się automatycznie, zanim ktoś nawet zacznie oceniać kogoś jako partnera.

Jeśli „atrybuty odrzucające” działają tak silnie, ludzie muszą opracować wyrafinowane rozwiązania problemu niedostatków partnerów. Odrzucanie partnerów może stworzyć dylemat ograniczonych możliwości doboru. Niestety, prace w tej dziedzinie prawie nie istnieją, choć jest to ważna rzecz do odkrycia. Ludzie po prostu nie zawsze mogą spełnić swoje romantyczne i seksualne plany, a to, jak reagują w odpowiedzi, wydaje się ważnym obszarem badań zarówno po to, by pomóc innym w poruszaniu się po ich wyboistym życiu randkowym, jak i w dowiadywaniu się więcej o procesach decyzyjnych w związkach romantycznych. Oczywiście rozwiązania są prawdopodobnie skoncentrowane na osobie. Na przykład, jeśli ktoś chce przyciągnąć więcej partnerów, może iść na siłownię, pokazać więcej bogactwa i rozwijać umiejętności. Mniej oczywiste jest to, jak ludzie radzą sobie z pulą dostępnych partnerów. Istnieją co najmniej trzy strategie do rozważenia. Po pierwsze, ludzie mogą po prostu obniżyć swoje standardy, udostępniając sobie więcej partnerów (Regan, 1998). Po drugie, ludzie mogą wstrzymać się tymczasowo w nadziei, że później pojawi się coś lepszego (Apostolou, 2017, 2019). I po trzecie, podobnie jak samice fok futrzanych (*Callorhinus ursinus*; Hoffman, Forcada, Trathan, Amos, 2007), ludzie mogą po prostu zwiększyć zakres dostępnych partnerów zwiększając zasięg branego pod uwagę dystansu fizycznego. Każdy z tych sposobów ma swoje

koszty i korzyści. Na przykład, obniżenie standardów sprawia, że związki są bardziej prawdopodobne, ale także zwiększa szansę na seks z partnerem niskiej jakości; powstrzymanie się od wyboru może skutkować utratą możliwości wybrania partnerów, które mogą już więcej się nie pojawić; a podróżowanie dalej może pozwolić ludziom na utrzymanie wysokich standardów, ale wiąże się z ponoszeniem kosztów podróży (np. pieniądze, kalorie). Sposób, w jaki ludzie wymieniają koszty i korzyści, może zostać odkryty przez uwzględnienie różnic płciowych i typu związku. W dwóch badaniach (Jonason, Betes, Li, 2020 [*Ewolucyjne nauki behawioralne*]) stwierdzono, że mężczyźni byli bardziej skłonni do obniżenia swoich standardów wobec partnerów seksualnych w sytuacji niedoboru, podczas gdy kobiety były bardziej skłonne po prostu do powstrzymania się od wyboru lub podróżowania dalej, a obie płcie, gdy nie mogły znaleźć partnera, wolały powstrzymać się od wyboru i podróżować dalej, niż obniżyć swoje standardy.

Następnie wzięliśmy pod uwagę angażowanie się w randki online (np. Tinder) jako alternatywną strategię w sytuacji ograniczonego wyboru partnera (Jonason i Bulyk, 2020 [*Studia Psychologica: Theoria et Praxis*]). Tak więc, ludzie woleliby spotykać ludzi raczej w prawdziwym życiu, biorąc pod uwagę bogate dane, które można uzyskać o osobie po prostu widząc ją osobiście (np. wzrost, sylwetka), ale dla tych, którzy walczą o znalezienie partnerów, randki online mogą być atrakcyjnym rozwiązaniem problemu ich niedostatecznej liczby. W tym przypadku pokazaliśmy, jak cechy, które mogą przejawiać oszuści motywują ich do używania Tindera w ciągu ostatniego roku. Okazało się, że osoby o skłonnościach narcystycznych i psychopatycznych częściej używały Tindera i efekt ten był silniejszy u mężczyzn. Oznacza to, że w ramach swojego życia seksualnego agresywni i potencjalnie niebezpieczni mężczyźni mogą zdecydować się na Tindera, być może dlatego, że zostali oni odrzuceni przez romantycznych partnerów, co uzasadnia zmianę taktyki. Wykazaliśmy również, że ci, którzy wykazują niższy ogólny sukces randkowy i niższą krótkoterminową wartość jako partnera (np. atrakcyjność) częściej używali Tindera, a efekt ten był silniejszy u kobiet. Sugeruje to, że kobiety, które nie są fizycznie atrakcyjne, co prowadzi do sukcesu w doborze *in vivo*, mogą stosować Tindera jako taktykę zastępczego doboru, aby znaleźć nowych lub więcej partnerów.

Głębsze zanurzenie się w szczegółowe preferencje

Dwie inne charakterystyczne cechy wielu badań nad doбором płciowym to (1) chęć tworzenia listy oczekiwań wobec partnera i (2) ocena znaczenia szeregu cech (Buss, 1989; Thomas,

Jonason i in., 2020 [*Journal of Personality*]). Sam byłem temu winny w naszych badaniach nad atrybutami odrzucającymi (*dealbreakers*) i warto tu rozważyć apel do badaczy i opinii publicznej. Rzeczywiście, w niektórych wypowiedziach dla mediów dotyczących atrybutów odrzucających, jedynym przedmiotem ich zainteresowania były listy atrybutów odrzucających, a nie te wszystkie wykryte przez nas różnice między płciami czy przewidywania wynikające z teorii zarządzania błędami. Dla uzyskania szerszego spojrzenia na problem równie przydatne jak same listy jest dokładniejsze przyjrzenie się poszczególnym atrybutom odrzucającym, by poznać lepiej ich rolę w doborze płciowym.

Pierwsze z nich obejmowało trzy próby badawcze składające się ze studentów z Nowego Meksyku, gdzie pytaliśmy o ich preferencje względem potencjalnych partnerów długoterminowych i krótkoterminowych, różniących się sposobem, w jaki zdobyli pieniądze (Jonason, Li, Madson, 2012 [*Personality and Individual Differences*]). Zakładaliśmy, że sposób pozyskiwania pieniędzy ujawnia ważne powiązane z nim cechy, które w rzeczywistości wpływają na proces doboru. W badaniu 1 wykazaliśmy, że kobiety stają się bardziej zainteresowane źródłem pieniędzy swoich partnerów, kiedy związek przechodzi od przelotnego (tj. jednorazowego) do poważnego (tj. małżeństwa). W badaniu 2 rozszerzyliśmy to, uwzględniając w próbie także mężczyzn oraz dodając nieoczekiwane źródło pieniędzy (tj. loterię) i wykazaliśmy, że mężczyźni wykazują ambiwalentne postawy co do źródła pieniędzy, podczas gdy kobiety wykazują takie same preferencje jak w badaniu 1, przy czym mężczyźni wykazywali ogólnie większe zainteresowanie tworzeniem związków niż kobiety. W badaniu 3 dodaliśmy nowe źródło pieniędzy: kradzież i podczas gdy kobiety wołały krótkoterminowego partnera, który zarobił swoje pieniądze, mężczyźni wydawali się obojętni co do tej cechy partnera krótkoterminowego; skradzione pieniądze były zawsze oceniane jako z zasady niepożądane. Badania te przeczą powszechnym stereotypom na temat kobiet jako zachłannej harpii. Podczas gdy takie kobiety z pewnością istnieją, bardziej typowe dla kobiet, jako ogółu, jest interesowanie się mężczyznami, którzy są w stanie zapewnić środki dla swojego potomstwa, a nie tymi, którzy jedynie mają pieniądze, co widać w ujawnionym w tym badaniach preferencyjnym traktowaniu "zarobionego" dochodu.

Druga linia badań mających na celu pogłębienie wiedzy o decyzjach na temat doboru mężczyzn i kobiet dotyczy roli inteligencji / wykształcenia. Inteligencja miała prawdopodobnie znaczenie w rozwiązywaniu problemów naszych przodków (tj. wyszukiwanie żywności, polowanie na zwierzęta) i w stopniu, który mógłby wpłynąć korzystnie na Darwinowską adaptację, selekcja działałaby na systemy psychologiczne kobiet i mężczyzn tak, by kształtować preferencje wobec partnera co do posiadania tej cechy (Prokosch, Coss, Scheib,

Blozis, 2009). Poza kwestiami darwinowskimi, inteligencja ma implikacje dla skutecznego radzenia sobie z wyzwaniami współczesnego życia codziennego, takimi jak bankowość, korzystanie z map czy interpretacja nowych opowieści (Gottfredson, 1997; Lam i Kirby, 2002), z których wszystkie mogą służyć jako ważne aspekty współczesnego życia, istotne dla wyboru partnera. W związku z tym opieramy się na niedawnym wzroście liczby prac w tym obszarze (np. Park, Young, Eastwick, 2015), aby dostarczyć nowych danych na temat roli inteligencji w wyborze partnera, próbując odnieść się do niektórych ograniczeń w tej dziedzinie (np. formalne wyniki IQ nie są widoczne w codziennym życiu; bycie najlepszym w teście może zaciemnić konkurencję opartą na różnicach w poziomie inteligencji).

W naszych pierwszych badaniach, składających się z prób zebranych przy pomocy *Mechanical Turk* i *Reddit*, manipulowaliśmy inteligencją trzech obiektów płci przeciwnej poprzez informację o ich poziomie inteligencji względem badanego (Jonason i in., 2019 [*Personality and Individual Differences*]). Zgodnie ze zdroworozsądkowym przewidywaniem, w miarę jak ludzie robią się coraz bardziej inteligentni, powinni stawać się też coraz bardziej pożądanymi. Jednakże pomija to problem porównań społecznych i potencjalnie niepożądanych korelatów wysokiej inteligencji (Jonason i Hughes, 2021 [*Personality and Individual Differences*]). Zamiast tego przewidzieliśmy funkcję nieliniową, dzięki której przewaga z bycia inteligentnym pojawia się jedynie wtedy, gdy porównywano bycie mniej inteligentnym do bycia tak samo i bardziej inteligentnym, bez różnic między ostatnimi dwoma warunkami. Tak więc, koszty randek i negatywne stereotypy na temat osób o większej inteligencji powinny zmniejszyć zainteresowanie osobami bardziej inteligentnymi. Rzeczywiście, wykazaliśmy to, ale efekt ten był moderowany przez typ związku. To właśnie w związku długoterminowym ludzie naprawdę chcieli mieć podobnie wykształconego partnera. Płeć różniły się preferencjami wobec partnerów krótkoterminowych. Mężczyźni byli bardziej skłonni do seksu z mniej inteligentną kobietą, podczas gdy kobiety wykazywały wysokie zainteresowanie tą cechą, niezależnie od kontekstu. Zostało to potwierdzone wynikami naszych danych samoopisowych, z których wynika, że odrzucenie partnerów na podstawie ich inteligencji występowało częściej u kobiet niż u mężczyzn, uważających samych siebie za wartościowych partnerów. Jednak kiedy zestawiliśmy preferencje partnera wobec inteligencji z preferencjami wobec atrakcyjności, odkryliśmy, że dopiero wtedy, gdy osiągnięto "wystarczającą" atrakcyjność, inteligencja zaczynała mieć znaczenie przy wyborze partnera. Potwierdza to, że atrakcyjność fizyczna działa jako cecha progowa, redukująca liczbę potencjalnych partnerów, ocenianych następnie pod kątem ich innych cech, takich jak inteligencja.

Wiedząc już o progowym znaczeniu atrakcyjności fizycznej dla doboru płciowego, przeprowadziliśmy prosty eksperyment nad spostrzeganiem osoby, w którym wprowadziliśmy atrakcyjność jako stałą i manipulowaliśmy wykształceniem obiektu (zamiast inteligencji) oraz ciepłem interpersonalnym (Jonason i Antoon, 2019 [*Personality and Individual Differences*]). Badacze ewolucyjni traktują wykształcenie i ciepło interpersonalne jako stosunkowo niezależne cechy w wyborze partnera (Campbell i in., 2001; Fletcher i in., 1999), podczas gdy badacze społeczno-kulturowi/feministyczni twierdzą, że mężczyźni aby się podobać muszą być postrzegani jedynie jako "kompetentni", natomiast kobiety muszą być i "kompetentne" i "ciepłe" (Eckes, 2002; Fiske, Cuddy, Glick, Xu, 2002). Jednakże pierwsza praca nie zawierała eksperymentów na ten temat, podczas gdy druga dotyczyła uogólnionego lubienia, bez podziału na domeny. Wykryliśmy identyczne wzorce preferencji dla tych dwóch cech w doborze partnera, ale obie cechy nie wchodziły ze sobą w interakcję, niezgodnie z modelami społeczno-kulturowymi /feministycznymi. Okazało się, że podobnie jak odnośnie inteligencji mężczyźni byli skłonni uprawiać seks z kobietami interpersonalnie zimnymi i gorzej wykształconymi. Mężczyźni wykazywali postawy ambiwalentne w odniesieniu do poziomu wykształcenia w obu typach relacji, podczas gdy kobiety najbardziej dbały o to w przypadku długoterminowego partnera, co sugeruje, że poziom wykształcenia ma mniejsze znaczenie dla tego, z kim kobiety uprawiają przelotny seks.

Moje badania w tej dziedzinie zostały ostatnio podsumowane w rozdziale napisanym na zaproszenie do *Oxford Handbook evolutionary Psychology i Romantic Relationships* (Jonason i March, w druku). Pozwoliło mi to zatrzymać się na chwilę i przemyśleć niektóre z większych problemów w tej dziedzinie. Jedną z obserwacji, którą można poczynić, to zwyczaj badaczy, aby nadawać własne „nazwy gatunkowe” cechom, które mają zamiar badać. Przykładowo, status społeczny, poziom społeczny, status, dochód, poziom wykształcenia i ambicja były stosowane wymiennie bez większego zastanowienia się nad ich formalną integracją wykraczającą poza pozorne podobieństwo znaczenia. Zamiast tego stwierdzamy w tym rozdziale, że one wszystkie mogą odzwierciedlać szersze, bardziej ogólne preferencje dla tego, co nazwaliśmy kompetencjami. Twierdzimy, że to samo można powiedzieć o cechach, które przypominają współczucie i tych, które odzwierciedlają międzyludzką i związkową kompatybilność. Te obserwacje stanowią punkt wyjścia dla serii badań dotyczących roli tych trzech super-cech w preferencjach doboru płciowego. Moje badania nad preferencjami doboru wkrótce zaczną odchodzić od powyższego i, zamiast tego, będą próbowały wykazać poprzez analizę czynnikową, metody samoopisowe i eksperymentalne, podstawową rolę tych cech. W istocie, skupienie się na super-cechach może wyjaśnić większą wariację decyzji o doborze,

ze względu na korzyści płynące z przejścia od konkretnych wskaźników do agregatów pojęciowych i empirycznych.

Miłość i seks dla wszystkich. Tradycyjne przekonania kliniczne i zwykłych ludzi na temat patologii osobowości traktują ludzi jako wykazujących patologie osobowości lub nie (Kowalski, 2001). Oznacza to, że ktoś jest histerykiem, lub nie; ktoś jest depresyjny, lub nie. Tendencja do tego wynika z ludzkiego pragnienia, aby wyrazić w zero-jedynkowy sposób, kto potrzebuje pomocy (np. podejście kliniczne) lub kto jest niebezpieczny (np. podejście prawne). Może to jednak opierać się na koncepcyjnie i empirycznie błędnym spojrzeniu na osobowość, podobnym do typologii Meyers-Briggs. Nie uznaje ono ciągłego charakteru cech osobowości i patologii, i jest skażone błędem typu „albo-albo”. Ostatnim podejściem w badaniach patologicznych cech osobowości jest mierzenie ich jako zmiennej ciągłej (Krueger i in., 2012). Cechy te są analogiami tradycyjnych cech Wielkiej Piątki: stabilności emocjonalnej (tj. negatywna afektywność; tendencja do doświadczania szeregu negatywnych emocji), ekstrawersji (tj. oderwanie; charakteryzujące się introwertyzmem, izolacją społeczną i anhedonią), ugodowości (tj. antagonizm; agresywne tendencje z twierdzeniami o dominacji i wielkości), sumienności (tj. rozhamowanie; impulsywność i poszukiwanie doznań) oraz otwartości (tj. psychotyzm; oderwanie od rzeczywistości i tendencja do doświadczania nielogicznych wzorców myślowych). Pomimo wymiarowego charakteru tych cech, niewiele badań uwzględniało ich niepatologiczne korelaty (np. postawy romantyczne i seksualne). Oznacza to, że ze względu na pochodzenie kliniczne (tj. wywodzące się z podręcznika DSM) i badaczy klinicznych, którzy używają tej skali, naukowcy nadal koncentrują się na patologicznych aspektach tych cech. Rzeczywiście, sam jestem nieco temu winny, badając, jak warunki w dzieciństwie prognozują patologie osobowości (Jonason, Zeigler-Hill, Baldacchino, 2017 [*Personality and Individual Differences*]). Odkryliśmy, że to głównie nieprzewidywalność w dzieciństwie przewidywała wszystkie pięć przejawów patologii osobowości, niedobory zasobów przewidywały jedynie negatywną afektywność, oderwanie i psychotyczność. Ponadto okazało się, że dystansowanie się i psychotyzm przewidywały obecny status społeczno-ekonomiczny i dochody.

Podstawowym założeniem psychologii osobowości jest to, że cechy patologiczne lub nie - powinny wpływać na sposób lub style, w jaki ludzie wchodzą w interakcje ze światem. Po uświadomieniu sobie możliwości lepszego zrozumienia nieklinicznych aspektów tych cech, skierowałem swoją uwagę na kwestie zainteresowania przelotnym seksem i związkami romantycznymi (Jonason, Zeigler-Hill, Hashmani, 2019 [*The Journal of Sex Research*]) oraz na style miłości (Jonason, Lowder, Zeigler-Hill, 2020 [*Personality and Individual*

Differences]). Koncentrując się na zainteresowaniu związkami seksualnymi i romantycznymi, w przeważającej mierze wykazaliśmy, że osoby charakteryzujące się tymi patologiami osobowości są zainteresowane związkami krótkoterminowymi, ale nie długoterminowymi. Jednak tylko antagonizm i rozhamowanie przewidywały przejawianie większej liczby zachowań seksualnych, odgrywając rolę "impulsywnego idioty" (u obu płci) skutkowałą zwiększonym sukcesem w pozyskiwaniu partnerów seksualnych. I wreszcie, szybkość historii życia (jak wspomniano powyżej) mediowała związki dystansowania się i rozhamowania z orientacją krótkoterminową i długoterminową wobec związków. Sugeruje to, że jednym z powodów, dla których ludzie określanii jako powściągliwi i impulsywni są zainteresowani różnymi rodzajami związków, jest ich tendencja do przedkładania nagrody natychmiastowej (tj. szybką) nad odroczoną (tj. wolną).

Jednak "zainteresowanie związkami" może nie wychwycić niuansów co do natury stylów związków powiązanych z tymi cechami. Co ważne, motywacje do angażowania się w związki miłosne mogą być same w sobie wielowymiarowym aspektem psychologii człowieka. Miłość może objawiać się w kilku stylach, takich jak *eros* (tj. namiętność), *ludus* (tj. gra), *storge* (tj. przyjaźń), *pragma* (tj. praktyczność), *mania* (tj. zaborczość, zależność) i *agape* (tj. altruizm) (Hendrick i Hendrick, 1992; Lee, 1973). Te style miłosne mają wpływ na satysfakcję ze związku i na jego stabilność (Hendrick, Hendrick, Adler, 1988), a tym samym przyciągają uwagę badaczy. Stabilne relacje mogą jednocześnie być objawem i przyczyną patologii osobowości. W dużej próbie amerykańskich licealistów zbadaliśmy, w jaki sposób patologie osobowości są związane ze stylami miłości. Wyłoniły się dwa dominujące wzorce. Łączył je styl manii i ludus. Oznacza to, że ci, którzy charakteryzują się patologiami osobowości, mogą mieć zaborczy i grający styl miłości. Nacisk na te style miłości może stworzyć negatywny cykl sprzężenia zwrotnego, w którym osoby z patologicznymi cechami osobowości, które mogą naprawdę chcieć nawiązywać relacje międzyludzkie i seksualne, zmniejsza ich zdolność do znalezienia samej miłości i szukanego przez nich seksu. Na przykład gra może prowadzić do większej liczby odrzuceń i porażek, co skutkuje ujemną oczekiwaną długością związku, co z kolei powoduje większą niepewność relacji. Następnie osoby charakteryzujące się patologicznymi cechami osobowości mogą nadal grać stosując to jako strategię unikania.

5. Prezentacja znaczącej działalności naukowej lub artystycznej prowadzonej w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub kulturalnej, w szczególności w instytucjach zagranicznych

Moje badania zazwyczaj angażują badaczy z różnych krajów. Pracując głównie w swoich macierzystych uczelniach, odbyłem wizyty badawcze w wielu miejscach, takich jak Dane College (Kanada), University of Western Ontario (Kanada; badacz wizytujący), Moskiewski Uniwersytet Państwowy Łomonosowa (Rosja), Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (Polska; profesor wizytujący w programie NAWA), Singapur i Florida Atlantic University (USA.; Affiliated Associate Professor). Moje badania nad cechami Ciemnej Triady były prowadzone przeważnie ze współpracownikami z całego świata, a ostatnio przeważnie ze współpracownikami z UKSW i Uniwersytetu Warszawskiego. Swoje badania nad doborem prowadzę ze współpracownikami z Singapuru, Australii i Wielkiej Brytanii, a badania nad patologiami osobowości są zwykle prowadzone we współpracy z badaczami z USA i Australii.

6. Prezentacja osiągnięć dydaktycznych i organizacyjnych, a także osiągnięcia w popularyzacji nauki lub sztuki

Osiągnięcia organizacyjne: Zorganizowałem trzy konferencje w Australii, pełniłem funkcję doradcy akademickiego dla studentów (2015), pełniłem obowiązki dyrektora programów akademickich (2017), opiekuna statystycznego na obozie naukowym (2017), oceniałem małe stypendia uczelniane (2015-2020), organizowałem kolokwia (np. logistyka, finansowanie i planowanie) z udziałem krajowych i międzynarodowych prelegentów (2012-2015) na Western Sydney University (Australia), zasiadałem w Komitecie do utworzenia programu magistra badawczego na Western Sydney University (2017). Brałem też udział w dwóch komisjach rekrutacyjnych (2018, 2019) na Western Sydney University, utworzyłem jedno towarzystwo naukowe (tj. *Australasian Society for Human Behaviour and Evolution*) w Australii (2018) i brałem udział w Komitecie naukowym w jednej konferencji w Polsce organizowanej przez UKSW. Odbyłem publiczne wykłady w Massachusetts Institute of Technology (2014), Nerdnite Sydney (2013), Sydney Atheists (2012) i Sydney Science Festival (2015) oraz wystąpiłem kilkakrotnie w australijskiej telewizji, omawiając zagadnienia narcyzmu, depresji i psychologii związków.

Dydaktyka: Przez ostatnich 20 lat (2000 - obecnie) uczyłem w kilku instytucjach, z których niektórymi były uczelnie społeczne (np. El Paso Community College), prywatne uczelnie (np. Baypath College) i uniwersytety (np. University of Hartford) w USA, podczas gdy inne

znajdowały się w Australii (tj. Western Sydney University) i w Polsce (tj. UKSW) Prowadziłem szeroki zakres zajęć - niektóre liczyły ponad 10 studentów, a inne 300 - w różnych (pod względem rasy, pochodzenia etnicznego, kraju pochodzenia, celów zawodowych i ekonomii) grupach studentów. Prowadziłem zajęcia z psychologii osobowości (online i na żywo), psychologii społecznej (online i na żywo), psychologii ewolucyjnej (online i na żywo), wprowadzenia do psychologii (na żywo), Ciemnej Strony Osobowości (na żywo), Podstawowych Metod Badawczych (hybryda), Statystyki (na żywo), Zaawansowanych Metod Badawczych (hybrydowych), Empirycznych Metod Badawczych (na żywo), Komunikacji Interpersonalnej (na żywo), Wprowadzenia do komunikacji (na żywo), Wprowadzenia do mediów (na żywo), perswazji (na żywo) i Przemów publicznych (na żywo).

Poza formalnym nauczaniem, był opiekunem naukowym kilku prac magisterskich. Wiele z nich zaowocowało publikacjami (*).

1. Betteridge, G. (2014). A formative study of erotic talk and its association with sexual and relationship satisfaction. University of Western Sydney Clinical Masters Thesis. (Ocena: Duże wyróżnienie)*
2. Duviniveld, J. (2013). The Dark Triad and implicit motives: A niche for every personality. University of Western Sydney Undergraduate Honor's Thesis. (Ocena: Wyróżnienie) *
3. Fletcher, S. (2017). Naughty is as naughty does: Using dark traits to explain bad behavior. Western Sydney University Undergraduate Honor's Thesis. (Ocena: Duże wyróżnienie) *
4. Girgis, M. (2014). The confluence model: An experimental approach to the integration of rape culture and the Dark Triad. University of Western Sydney Undergraduate Honor's Thesis. (Ocena: Wyróżnienie) *
5. Koehn, M.A. (2015). Does erotic priming result in racist attitudes? Investigating racist attitudes in the dark side of human personalities. Western Sydney University Undergraduate Honor's Thesis. (Ocena: Duże wyróżnienie)
6. McGivern, S. (2010). Comparing virgins to non-virgins: A search for evidence of the sexual double standard. University of West Florida Undergraduate Honor's Thesis.
7. Middleton, J.P. (2015). Decision Heuristics in the Dark Triad: Can Value Functions Help Explain "Dark" Personalities? Western Sydney University Undergraduate Honor's Thesis. (Ocena: Wyróżnienie)
8. Morgan, M. (2014). Are you willing to sacrifice proximity in favor of a better quality mate? Investigating mate preference as a function of sex, mate value, and relationship context. University of Western Sydney Undergraduate Honor's Thesis. (Ocena: Wyróżnienie) *
9. Niko, J. (2012). Using Reinforcement Sensitivity Theory to understand the Dark Triad. University of Western Sydney Undergraduate Honor's Thesis. (Ocena: Wyróżnienie)*
10. Tomblison, I. (2016). Examining the origins of happiness: An investigation of the effect of safety and relationships on happiness. Western Sydney University Clinical Masters Thesis. (Ocena: Wyróżnienie)
11. Underhill, D. (2017). A new method for at-a-distance personality assessment: The case of Donald Trump. Western Sydney University Undergraduate Honor's Thesis. (Ocena: Duże wyróżnienie)

12. Weaver, N.L. (2012). Reward, punishment, and the Dark Triad. University of Western Sydney Undergraduate Honor's Thesis. (Ocena: Wyróżnienie)*

Zaangażowałem się również w konsultacje, które służyły popularyzacji nauki. Ostatnio pracowałem nad stworzeniem i spopularyzowaniem nowej aplikacji randkowej dla firmy z siedzibą w Beverly Hills w Kalifornii, która łączy współczesną naukę o relacjach z łatwością stosowania aplikacji telefonicznych w wybieraniu partnera, która nie ogranicza się jedynie do przesuwania zdjęcia. Wcześniej pracowałem z australijską firmą alkoholową (Lion) nad opracowaniem na temat znaczenia dla zdrowia psychicznego posiadania lokalnego lub "domowego" baru. Wymagało to ode mnie nagrywania treści wideo do celów marketingowych i spotkania się z politykami australijskimi na szczeblu stanowym. Wcześniej przeprowadziłem konsultacje branżowe dla Australian Football Club, aby pomóc im lepiej zrozumieć, jak radzić sobie z trudnymi rozmowami w miejscu pracy i w mediach. Wcześniej pracowałem jako doradca naukowy i mówca publiczny dla australijskiej firmy samochodowej (Holden), która użyła eksperymentu w mediach społecznościowych jako chwytu reklamowego, aby wypromować nową markę samochodu. I wreszcie, wykorzystałem wiedzę naukową, aby promować nowy sposób wykrywania i przyciągania wysokiej jakości studentów do Western Sydney University we współpracy z firmą Fracture, która używa gier online.

